

MINISTERUL EDUCAȚIEI, CERCETĂRII ȘI TINERETULUI
CENTRUL NAȚIONAL PENTRU CURRICULUM ȘI
EVALUARE ÎN ÎNVĂȚĂMÂNTUL PREUNIVERSITAR

ARIA CURRICULARĂ
„TERAPIA EDUCAȚIONALĂ COMPLEXĂ ȘI
INTEGRATĂ”

SOCIALIZARE

PROGRAMĂ ȘCOLARĂ
Clasele I – a X-a

Aprobat prin ordin al ministrului
nr. 5234/ 01.09.2008

București, 2008

NOTA DE PREZENTARE

Inițierea unui curriculum pentru copiii cu dizabilități răspunde unei cerințe imperative a educației comprehensive și integrative pe care școala românească și societatea se străduiesc să o implementeze în ultimii ani. Integrarea educațională a copiilor cu deficiență mintală medie și a celor cu deficiențe severe, profunde și/ sau asociate nu înseamnă înscrierea formală a acestora alături de copiii fără dizabilități, ci presupune elaborarea unor programe de lucru proprii, articulate pe principii comune și strategii incluzive. Soluțiile educaționale privind integrarea copiilor cu deficiențe mintale se regăsesc în realizarea unui curriculum deschis, *centrat pe copil* și respectând principiile educației integrate: *principiul normalizării, principiul drepturilor egale, principiul diversității și principiul unicității și al individualizării*.

Procesul de învățământ dintr-o școală specială trebuie să vizeze, pe lângă componenta instructiv-educativă, și o componentă compensator-recuperatorie, aceasta din urmă fiind realizată prin intermediul activităților din cadrul ariilor curriculare „*Terapii specifice și de compensare*” și „*Terapia educațională complexă și integrată*”. Se respectă, astfel, unul dintre principiile fundamentale ale educației speciale: *principiul asigurării unității instrucției, educației, compensării, recuperării și/ sau reeducării*.

Aria curriculară „Terapia educațională complexă și integrată” cuprinde următoarele discipline: *Formarea autonomiei personale, Socializarea, Terapia ocupațională, Stimularea cognitivă și Ludoterapia*.

Activitățile propuse în cadrul acestor discipline sunt realizate de către învățătorul-educator (clasele I – aIV-a) și de către profesorul-educator (clasele aV-a – aX-a) cu toți elevii clasei, în completarea programului centrat pe predare-învățare-evaluare, desfășurat de către profesorul psihopedagog și au un caracter de terapie corectiv-recuperativă. Aceste tipuri de activități sunt parte componentă a programului complex, integrativ, de evoluție și dezvoltare a copiilor/ tinerilor cu deficiențe mintale. Prin conținutul lor, acestea se referă predominant la aria de dezvoltare personală și socială, având ca scop final independența copilului/ tânărului cu dizabilități, precum și integrarea lui într-un mediu în continuă schimbare. Activitățile se găsesc într-o relație de interdependență, cu implicații metodologice intermodulare/ intradisciplinare și intramodulare, urmărind valorificarea învățării sociale cu largă deschidere spre normalitate.

Pornind de la valențele învățării comutative, programele din cadrul ariei curriculare „Terapia educațională complexă și integrată” propun o intervenție modulară, realizată pe domenii progresive. Finalitățile acestor programe au un caracter practic și urmăresc formarea unor deprinderi de autonomie personală și socială, sporind gradul de adaptabilitate al copiilor cu deficiență mintală.

La baza proceselor de învățare recuperatorie stau educația senzorial-motrică și dobândirea autonomiei personale și sociale, acestea asigurând terenul educației cognitive și al integrării în comunitate.

Educația cognitivă a copilului cu deficiențe mintale are o notă de specificitate, cu un parcurs diferit de dezvoltarea cognitivă și învățarea instrumentală a copilului obișnuit. Structurarea proceselor de cunoaștere la copilul cu deficiență mintală se referă la dobândirea instrumentelor de bază ale cunoașterii (citit, scris, socotit) și la formarea unor tehnici elementare de muncă intelectuală. E necesar ca activitățile desfășurate în cadrul acestei arii să aibă un pronunțat caracter ludic, jocul fiind cea mai eficientă cale de stimulare cognitivă în cazul acestui copil.

Ludoterapia implică jocuri de stimulare a diverselor funcții și procese psihice și are valențe multiple în sfera dezvoltării structurilor psihice ale copilului cu deficiență mintală.

Socializarea și activitățile ocupaționale contribuie la formarea unei personalități adaptative, integrative. Activitățile de tip ergoterapeutic asigură formarea unor deprinderi care îl pregătesc pe tânărul cu dizabilități pentru inserția socio-profesională.

Aceste programe sunt concepute ca structuri interdisciplinare cu conținut specific, astfel încât să răspundă cerințelor individuale de dezvoltare, dar și dezideratului general, de formare a unei personalități apte de a participa activ la viața în familie, de grup profesional și social. În scopul atingerii acestui deziderat major, sunt necesare următoarele: cunoașterea propriei persoane, a mediului și a normelor de compatibilizare cu acesta, structurarea abilităților de ordin psihomotric și instrumental, ce îl susțin ca membru activ al acestor grupuri, precum și cunoașterea/ respectarea regulilor de existență independentă, condiționată de maturizarea emoțională și atitudinală, prin responsabilizarea sa față de activitate și față de ceilalți.

Programele propuse pentru disciplinele cuprinse în aria curriculară „Terapia educațională complexă și integrată” au un caracter orientativ, oferind cadrului didactic libertatea de a alege exerciții de învățare și activități cu caracter terapeutic corespunzătoare nivelului de dezvoltare psihofizică al elevilor cu deficiență mintală și, respectiv, zonei proximei dezvoltării a fiecărui caz în parte.

CICLUL PRIMAR (CLS. I-IV)

OBIECTIVE CADRU:

- 1. Învățarea conduitelor de orientare, de cunoaștere și adaptare în mediul ambiant**
- 2. Formarea și dezvoltarea unor comportamente adaptative în relația cu mediul înconjurător (natural și social)**
- 3. Exersarea conduitei independente pentru integrarea socială**

A. OBIECTIVE DE REFERINȚĂ ȘI EXEMPLE DE ACTIVITĂȚI DE ÎNVĂȚARE

1. Învățarea conduitelor de orientare, de cunoaștere și adaptare în mediul ambiant

OBIECTIVE DE REFERINȚĂ	EXEMPLE DE ACTIVITĂȚI DE ÎNVĂȚARE
<p>1.1 Recunoașterea propriei Identități, prin raportare la mediul în care trăiește</p> <ul style="list-style-type: none"> - cunoașterea datelor personale de identitate; - cunoașterea membrilor familiei și identificarea spațiilor locuinței; - cunoașterea și identificarea colegilor, a clasei, a școlii și a spațiului public familiar; 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Exerciții aplicative individualizate ▪ Exerciții-joc de descriere a propriei persoane sub aspect fizic ▪ Exerciții de numire a lucrurilor care ne reprezintă (jucării, colecții, camera mea, rechizite, vestimentație etc); ▪ Exerciții-joc de identificare și/ sau descriere a membrilor familiei sub aspect fizic ▪ Exerciții-joc de identificare a membrilor familiei, după gradul de rudenie (bunica, frate, văr, mătușa etc.) ▪ Manevrări de jucării, imagini, jocuri de construcții (joc de asamblare a obiectelor de mobilier („Locuința”) ▪ Exerciții-joc de asociere <i>obiecte de mobilier – spațiu corespunzător</i> („Așază fiecare obiect la locul potrivit!”) ▪ Exerciții-joc de identificare a colegilor și a profesorului/ după voce sau descriere orală <ul style="list-style-type: none"> - exerciții – joc: „Descrierea colegului de bancă!” ▪ Exerciții de identificare a relațiilor între colegi: cooperare, colaborare, prietenie, toleranță, intrajutorare, competiție („Cum îmi aleg prietenii?”, “Azi am greșit, mâine voi fi mai bun”, “Fapte bune, fapte rele”) ▪ Joc de rol cu tematică diversă (“De-a familia”, “De-a școala”, “De-a profesorul”, „De-a meseriile”etc.) ▪ Exerciții de identificare a asemănărilor și deosebirilor persoanelor din grupul lui, în contexte variate (imagini, filme, lecturi) ▪ Exerciții de identificare imagistică a spațiului școlar ▪ Exerciții de recunoaștere în diverse surse de informare (fotografii, pliante, diapozitive) a unor obiecte/ obiective aparținând spațiului apropiat ▪ Exerciții de numire a ființelor și a lucrurilor din imediata lor apropiere, din imagini, din povestiri - exerciții de precizare a utilității lucrurilor (rechizite, obiecte de vestimentație etc.) ▪ Exerciții de recunoaștere, în imagini sau în realitate, a unor obiective socio-culturale, economice, istorice, religioase din mediul apropiat ▪ Exerciții de observare dirijată a lucrurilor/ființelor (în evoluție) ▪ Exerciții de identificare/ descriere a lucrurilor și ființelor familiare în cadrul software-ului educativ ▪ Ghicitori privind lucruri, animale și plante ▪ Povestiri despre lucruri, plante, animale, oameni
<p>1.2 Orientarea spațio-temporală în mediul familial, școlar și public apropiat</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Manevrări de jucării și imagini ▪ Jocuri de construcții (joc de asamblare a obiectelor de mobilier („Locuința”) ▪ Exerciții-joc de asociere obiecte de mobilier – spațiu corespunzător („Așază fiecare obiect la locul potrivit!”) ▪ Executarea unor comenzi simple de deplasare în spațiu ▪ Exerciții aplicative (adresa școlii): <ul style="list-style-type: none"> - exerciții de (re)cunoaștere a spațiului școlar (clasă, cantină, cabinet

OBIECTIVE DE REFERINȚĂ	EXEMPLE DE ACTIVITĂȚI DE ÎNVĂȚARE
1.2 Orientarea spațio-temporală în mediul familial, școlar și public apropiat	<p>medical etc) și a împrejurimilor școlii;</p> <ul style="list-style-type: none"> - deplasări casă-școală; - exerciții de cunoaștere a spațiului public (stradă, cartier); - deplasări școală-parc; efectuarea unor excursii, drumeții pentru cunoașterea cartierului; <ul style="list-style-type: none"> ▪ Exerciții de identificare imagistică a spațiului școlar ▪ Exerciții de recunoaștere în diverse surse de informare (fotografii, pliante, diapozitive) a unor obiecte/ obiective aparținând spațiului apropiat ▪ Exerciții de recunoaștere, în imagini sau în realitate, a unor obiective socio-culturale, economice, istorice, religioase din mediul apropiat ▪ Exerciții de identificare a momentelor unei zile (cu indicarea acțiunilor specifice – regimul zilnic) / a zilelor săptămânii/ anotimpurilor (jocul „Anotimpurilor” etc.) ▪ Exerciții de asociere: acțiuni specifice momentelor zilei- imagine; anotimp – imagine; ▪ Exerciții-joc de ordonare temporală (joc imagistic: 3-5 imagini)

2. Formarea și dezvoltarea unor comportamente adaptative în relația cu mediul înconjurător (natural și social)

OBIECTIVE DE REFERINȚĂ	EXEMPLE DE ACTIVITĂȚI DE ÎNVĂȚARE
2.1 Formarea și dezvoltarea comunicării și a unei atitudini civilizate în relația cu ceilalți	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Exerciții de conștientizare a categoriilor de persoane după vârstă/gen: băiat, fată, tânăr, copil, bătrân și după funcție/ poziție (profesor, polițist, poștaş, bucătar, clovn etc). ▪ Exerciții pentru însușirea formulelor de adresare/ politețe în comunicarea pe orizontală (elev-elev/ prieten) și pe verticală (elev-părinte/ profesor) ▪ Exerciții practice de comunicare nonverbală (gesturi cu semnificație socială) și verbală în vederea relaționării pozitive ▪ Exerciții de identificare a regulilor fixate la nivelul clasei/ școlii ▪ Jocuri de rol cu aplicarea regulilor însușite ▪ Vizionare (cu comentare) de filme privind comportamentul elevilor în clasă, școală, societate ▪ Exerciții practice de comportare civilizată cu tematică diversă (“În vizită”, “La piață”, “În metrou” etc.) ▪ Exerciții de identificare a regulilor fixate la nivelul clasei/ școlii ▪ Jocuri de rol cu aplicarea regulilor însușite ▪ Vizionare (cu comentare) de filme privind comportamentul elevilor în clasă, școală, societate ▪ Discuții pe baza lecturilor cu caracter moral-civic (“D-nul Goe” etc.)
2.2 Formarea și dezvoltarea atitudinii ecologice	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Exerciții practice privind protejarea lucrurilor și a mediului („Să colectăm deșeurile din parcuri!”) ▪ Exerciții practice de protejare a “colțului viu” al clasei/ a animalelor de companie “Să îngrijim florile!” ▪ Jocuri de rol pe teme cu conținut ecologic și moral ▪ Vizionare de software educative/ filme cu conținut ecologic și moral ▪ Exerciții aplicative individualizate ▪ Concursuri de desene pe teme ecologice („Să protejăm natura!”) ▪ Concursuri și acțiuni organizate cu ocazia Zilei Mediului (5 iunie)/ Zilei Pământului (22 aprilie) ▪ Activități practice de realizare de jucării din materiale reciclabile (“Mâini dibace”)

3. Exersarea conduitei independente pentru integrarea socială

OBIECTIVE DE REFERINȚĂ	EXEMPLE DE ACTIVITĂȚI DE ÎNVĂȚARE
<p>3.1 Formarea și dezvoltarea unor deprinderi de igienă personală, alimentară și a spațiului de locuit</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Exerciții practice de întreținere a igienei personale: față, dinți, păr, mâini, corp) ▪ Exerciții practice de utilizare corectă, curățare și de îngrijire a vestimentației și încălțăminteii ▪ Exerciții practice de învățare a poziției corecte la masă, de folosire corectă a veselei și tacâmurilor din bucătărie în contexte diferite (în vizită/ la picnic/ zi aniversară etc.) ▪ Exerciții practice de folosire și igienizare corectă a grupului sanitar, camera personală, sala de clasă, sala de mese etc. ▪ Joc de rol cu tematică diversă („De-a bucătarul!”, „De-a gospodina” etc.) ▪ Exerciții practice de aerisire, spălare, ștergere, călcare, aspirare etc ▪ Exerciții de simulare a unor situații-problemă din spațiul de locuit și rezolvarea lor („Atenție la foc!” etc.)
<p>3.2 Formarea comportamentelor independente în situații de:</p> <ul style="list-style-type: none"> - transport; - cumpărături; - vizite, excursii; - vizionare spectacole etc. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Deplasări în localitate: <ul style="list-style-type: none"> - vizite/ plimbări; excursii; - cumpărături; - vizionare spectacole etc. ▪ Exerciții practice de însușire a regulilor de comportare civilizată în societate (transport, spectacole, vizite etc.) ▪ Joc de rol cu tematică diversă („În vizită”, „În parc”)
<p>3.3 Formarea abilităților de adaptare la nivel de microgrup/ comunitate</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Exerciții de identificare și respectare a reperelor orare ale vieții familiale (regimul zilnic) ▪ Exerciții de identificare a relațiilor între membrii familiei ▪ Exerciții de descriere a responsabilităților fiecărui membru al familiei ▪ Exerciții de descriere a ocupațiilor părinților ▪ Joc didactic ”Jocul meseriilor” ▪ Sărbătorirea unor evenimente importante din viața personală și a grupurilor de apartenență (ziua onomastică, ziua de naștere, Ziua Mamei, Ziua Copilului etc.) ▪ Celebrarea unor evenimente naționale și religioase (Ziua Națională, Paștele, Crăciunul etc.) ▪ Exerciții de asociere a ritualurilor, datinilor, obiceiurilor cu evenimente religioase/ sociale ▪ Exerciții practice de participare la evenimente cotidiene (organizarea timpului, respectarea regimului de viață, activități specifice anotimpurilor) ▪ Exerciții de observare și comentare dirijată a unor filme și diafilme ▪ Discuții pe marginea unor lecturi pe teme de relaționare/ comportare civilizată în societate ▪ Serbări, concursuri, competiții

B. CONȚINUTURI ALE ÎNVĂȚĂRII

1. *Persoana*

- Identitatea ființei umane
- Eu, tu și ceilalți - familia, colegii, vecinii
- Diferențele dintre oameni
- Grupurile de apartenență

2. *Raporturile noastre cu lucrurile și ființele*

- Universul lucrurilor
- lucrurile ca și proprietate privată;
- utilitatea lucrurilor;
- lucrurile care ne reprezintă;
- Universul plantelor și animalelor

3. *Orientare spațio-temporală*

- deplasări, excursii, drumeții;
- obiective socio-culturale;

4. *Comunicare și relaționare umană pozitivă*

- reguli și norme de conduită civică;
- trăsăturile morale ale persoanei și buna conviețuire

5. *Atitudinea ecologică*

6. *Deprinderi de îngrijire și igienă:*

- igiena personală;
- igiena alimentară;
- igiena spațiului de locuit;
- comportamentul în situații – problemă;

7. *Probleme legate de viața de cuplu*

8. *Evenimente importante din viața comunității*

- evenimente individuale și colective;
- evenimente naționale și religioase (tradiții, obiceiuri, datini, ritualuri etc.)

CICLUL SECUNDAR (CLS. V – X)

OBIECTIVE CADRU:

- 1. Exersarea conduitelor de orientare, de cunoaștere și adaptare în mediul ambiant**
- 2. Dezvoltarea unor comportamente adaptative în relația cu mediul înconjurător (natural și social)**
- 3. Exersarea conduitei independente pentru integrarea socială**

A. OBIECTIVE DE REFERINȚĂ ȘI EXEMPLE DE ACTIVITĂȚI DE ÎNVĂȚARE

1. Exersarea conduitelor de orientare, de cunoaștere și adaptare în mediul ambient

OBIECTIVE DE REFERINȚĂ	EXEMPLE DE ACTIVITĂȚI DE ÎNVĂȚARE
<p>1.1 Conștientizarea propriei identități, prin raportare la mediul în care trăiește</p> <ul style="list-style-type: none"> - cunoașterea datelor personale de identitate; - cunoașterea membrilor familiei și identificarea spațiilor locuinței; - cunoașterea și identificarea colegilor, a clasei, a școlii și a spațiului public familiar; 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Exerciții aplicative individualizate ▪ Exerciții-joc de descriere a propriei persoane sub aspect fizic/ moral ▪ Exerciții de numire a lucrurilor care ne reprezintă (jucării, colecții, camera mea, rechizite, vestimentație etc) ▪ Exerciții de recunoaștere a actelor de identitate (certificat de naștere, buletin/ carte de identitate, pașaport etc) ▪ Exerciții de verbalizare a datelor de identitate ▪ Exerciții-joc de identificare și/sau descriere a membrilor familiei sub aspect fizic/moral ▪ Exerciții-joc de identificare a membrilor familiei după gradul de rudenie (bunica, frate, văr, mătușa etc.) ▪ Exerciții de descriere a propriei persoane/ a membrilor familiei, cu precizarea rolurilor și raporturilor dintre aceștia (părinți – copii etc) ▪ Exerciții-joc de asociere obiecte de mobilier – spațiu corespunzător („Așază fiecare obiect la locul potrivit!”) ▪ Exerciții-joc de identificare a colegilor și a profesorului/ după voce sau descriere orală - exerciții – joc: « Descrierea colegului de bancă! » ▪ Exerciții de identificare a relațiilor între colegi: cooperare, colaborare, prietenie, toleranță, înțelegere, competiție („Prietenul la nevoie se cunoaște”) ▪ Joc de rol cu tematică diversă (“De-a familia”, “De-a școala”, “De-a profesorul” etc.) ▪ Exerciții de identificare a asemănărilor și deosebiriilor persoanelor din grupul lui, în contexte variate (imagini, filme, lecturi) ▪ Exerciții de identificare imagistică a spațiului școlar ▪ Exerciții de recunoaștere în diverse surse de informare (fotografii, pliante, diapozitive) a unor obiecte/ obiective aparținând spațiului apropiat ▪ Exerciții de numire a ființelor și a lucrurilor din imediata lor apropiere, din imagini, din povestiri: - exerciții de precizare a utilității lucrurilor (rechizite, obiecte de vestimentație etc.) și a rolurilor persoanelor importante din comunitate (profesor, medic, pompier, polițist, preot, poștaș etc); ▪ Exerciții de recunoaștere, în imagini sau în realitate, a unor obiective socio-culturale, economice, istorice, religioase din mediul apropiat, denumirea și precizarea utilității lor ▪ Exerciții de observare dirijată a lucrurilor/ ființelor (în evoluție) ▪ Exerciții de identificare/ descriere a lucrurilor și ființelor familiare în cadrul software-ului educativ ▪ Ghicitori privind lucruri, animale și plante ▪ Povestiri despre lucruri, plante, animale, oameni ▪ Exerciții de identificare, într-un suport imagistic, a persoanelor aparținând unor culturi diferite ▪ Exerciții de stabilire a asemănărilor și deosebirilor între persoane aparținând unor culturi diferite ▪ Jocuri de rol pe teme privind raporturile între oameni (prietenie-dușmănie; cooperare, răutate etc)

OBIECTIVE DE REFERINȚĂ	EXEMPLE DE ACTIVITĂȚI DE ÎNVĂȚARE
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Studiu de caz
1.2 Orientarea spațio-temporală în mediul familial, școlar și public apropiat	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Jocuri de construcții / puzzle (joc de asamblare a obiectelor de mobilier - „Locuința”); ▪ Exerciții-joc de asociere obiecte de mobilier – spațiu corespunzător („Așază fiecare obiect la locul potrivit!”) ▪ Executarea unor comenzi simple de deplasare în spațiu ▪ Exerciții aplicative: <ul style="list-style-type: none"> - exerciții de cunoaștere a spațiului public (parc, cartier, localitate natală) și a instituțiilor reprezentative (poștă, bancă, spital, primărie etc); - deplasări școală-parc; efectuarea unor excursii/ drumeții pentru cunoașterea cartierului; ▪ Exerciții de recunoaștere în diverse surse de informare (fotografii, pliante, diapozitive) a unor obiecte/ obiective aparținând spațiului apropiat ▪ Exerciții de recunoaștere, în imagini sau în realitate, a unor obiective socio-culturale (economice, istorice, religioase) din mediul apropiat, denumirea și precizarea utilității lor ▪ Exerciții de localizare concret-situativă, pe teren și pe hartă, a elementelor din orizontul apropiat ▪ Exercițiu cu caracter practic-aplicativ - construirea unei machete reprezentând școala, parcul, casa etc. ▪ Exerciții de identificare a momentelor unei zile (cu indicarea acțiunilor specifice)/ a zilelor săptămânii/ a anotimpurilor (jocul „Anotimpurilor” etc.) ▪ Exerciții de asociere: acțiuni specifice momentelor zilei- imagine; anotimp – imagine; ▪ Exerciții-joc de ordonare temporală (joc imagistic: 4-6 imagini)

2. Formarea și dezvoltarea unor comportamente adaptative în relația cu mediul înconjurător (natural și social)

OBIECTIVE DE REFERINȚĂ	EXEMPLE DE ACTIVITĂȚI DE ÎNVĂȚARE
2.1 Dezvoltarea comunicării și a unei atitudini civilizate în relația cu ceilalți	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Exerciții pentru însușirea formulilor de adresare / politețe în comunicarea pe orizontală (elev-elev/prieten) și pe verticală (elev-părinte/profesor) ▪ Exerciții practice de comunicare nonverbală (gesturi cu semnificație socială) și verbală în vederea relaționării pozitive ▪ Exerciții de identificare a regulilor fixate la nivelul clasei/ școlii ▪ Jocuri de rol cu aplicarea regulilor însușite ▪ Vizionare (cu comentare) de filme privind comportamentul elevilor în clasă, școală, societate ▪ Exerciții practice de comportare civilizată cu tematică diversă (“În vizită”, “La piață”, “În metrou” etc.) ▪ Exerciții practice de comunicare nonverbală (gesturi cu semnificație socială) și verbală în vederea relaționării pozitive
2.1 Dezvoltarea comunicării și a unei atitudini civilizate în relația cu ceilalți	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Exerciții de identificare a regulilor fixate la nivelul clasei/ școlii ▪ Jocuri de rol cu aplicarea regulilor însușite ▪ Vizionare (cu comentare) de filme privind comportamentul elevilor în

	<p>clasă, școală, societate</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Discuții pe baza lecturilor cu caracter moral-civic (“Dl Goe”, “Vizită”etc.)
2.2 Dezvoltarea atitudinii ecologice	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Exerciții practice privind protejarea lucrurilor și a mediului („Să facem curățenie în clasa noastră/ în curtea școlii!”; „Să colectăm deșeurile din parcuri!”) ▪ Exerciții practice de protejare a “colțului viu” al clasei/ a animalelor de companie ▪ Jocuri de rol pe teme cu conținut ecologic și moral ▪ Vizionare de software educative/ filme cu conținut ecologic și moral ▪ Exerciții aplicative individualizate ▪ Concursuri de desene pe teme ecologice („Să protejăm natura!”) ▪ Concursuri și acțiuni organizate cu ocazia Zilei Mediului (5 iunie)/ Zilei Pamântului (22 aprilie) ▪ Activități practice de realizare de jucării din materiale reciclabile (“Mâini dibace”)

3. Exersarea conduitei independente pentru integrarea socială

OBIECTIVE DE REFERINȚĂ	EXEMPLE DE ACTIVITĂȚI DE ÎNVĂȚARE
3.1 Formarea și dezvoltarea unor deprinderi de igienă personală, alimentară și a spațiului de locuit	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Exerciții practice de întreținere a igienei personale: față, dinți, păr, mâini, corp) ▪ Exerciții practice de utilizare corectă și de îngrijire a vestimentației încălțăminteii ▪ Exerciții practice de învățare a poziției corecte la masă, de folosire corectă a veselei și tacâmurilor din bucătărie în contexte diferite (în vizită/ la picnic/ zi aniversară etc.) ▪ Exerciții practice de folosire și igienizare corectă a grupului sanitar, camera personală, sala de clasă, sala de mese etc. ▪ Joc de rol cu tematică diversă (De-a bucatarul!”, „De-a gospodina” etc. ▪ Exerciții practice de aerisire, spălare, ștergere, călcare, aspirare etc. ▪ Exerciții de simulare a unor situații-problemă din spațiul de locuit și rezolvarea lor („Atenție la foc!” etc.)
3.2 Formarea comportamentelor independente în situații de: <ul style="list-style-type: none"> - transport; - cumpărături; - vizite, excursii; - vizionare spectacole etc. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Deplasări în localitate: <ul style="list-style-type: none"> - vizite/ plimbări; - cumpărături; - excursii; - vizionare spectacole etc. ▪ Exerciții practice de însușire a regulilor de comportare civilizată în societate (transport, spectacole, vizite etc.) ▪ Joc de rol cu tematică diversă („În vizită”, „În parc” etc.)
3.3 Formarea abilităților de adaptare la nivel de microgrup /comunitate	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Prezentarea normelor și a legislației privind familia ▪ Dialoguri pe tema căsătoriei și a alegerii partenerului ▪ Discuții pe marginea locului și rolului familiei în societate ▪ Exerciții aplicative de întocmire a unui model de viață familială echilibrată ▪ Exerciții de identificare și respectare a reperelor orare ale vieții familiale (regimul zilnic) ▪ Exerciții de identificare a relațiilor între membrii familiei ▪ Exerciții de descriere a responsabilităților fiecărui membru al familiei ▪ Exerciții de descriere a ocupațiilor părinților ▪ Joc didactic ”Jocul meseriilor”

OBIECTIVE DE REFERINȚĂ	EXEMPLE DE ACTIVITĂȚI DE ÎNVĂȚARE
3.3 Formarea abilităților de adaptare la nivel de microgrup /comunitate	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Dialoguri pe teme de igienă și sănătate sexuală, fidelitate și de sarcină ▪ Discuții despre bolile cu transmitere sexuală ▪ Discuții pe marginea vizionării unor cd-uri educative pe tema educației sexuale ▪ Sărbătorirea unor evenimente importante din viața personală și a grupurilor de apartenență (ziua onomastică, ziua de naștere, Ziua Mamei, Ziua Copilului etc.) ▪ Celebrarea unor evenimente naționale și religioase (Ziua Națională, Paștele, Crăciunul etc.) ▪ Conversații tematice despre evenimente sociale de actualitate (votarea, Zilele comunității, Ziua Europei, Ziua persoanelor aflate în dificultate etc.) ▪ Exerciții de asociere a ritualurilor, datinilor, obiceiurilor cu evenimente religioase/ sociale ▪ Exerciții practice de participare la evenimente cotidiene (organizarea timpului, respectarea regimului de viață, activități specifice anotimpurilor) ▪ Exerciții de observare și comentare dirijată a unor filme și diafilme ▪ Joc de rol cu tematică civică („Majoratul” etc.) ▪ Discuții pe marginea unor lecturi pe teme de relaționare/ comportare civilizată în societate ▪ Serbări, concursuri, competiții

B. CONȚINUTURI ALE ÎNVĂȚĂRII

1. Persoana

- Identitatea ființei umane
- Eu, tu și ceilalți - familia, colegii, vecinii
- Diferențele dintre oameni
- Grupurile de apartenență

2. Raporturile noastre cu lucrurile și ființele

- Universul lucrurilor
- lucrurile ca și proprietate privată;
- utilitatea lucrurilor;
- lucrurile care ne reprezintă;
- Universul plantelor și animalelor

3. Orientare spațio-temporală

- deplasări, excursii, drumeții;
- obiective socio-culturale;

4. Comunicare și relaționare umană pozitivă

- reguli și norme de conduită civică;
- trăsăturile morale ale persoanei și buna conviețuire

5. Atitudinea ecologică

6. Deprinderi de îngrijire și igienă:

- igiena personală;
- igiena alimentară;
- igiena spațiului de locuit;
- comportamentul în situații – problemă;

7. Probleme legate de viața de cuplu

9. *Evenimente importante din viața comunității*

- evenimente individuale și colective;
- evenimente naționale și religioase (tradiții, obiceiuri, datini, ritualuri etc.)

Bibliografie:

- Asociația RENINCO România „Curriculum pentru copiii cu deficiențe (dizabilități) severe și profunde”, iunie 2002
- Asociația RENINCO România – Educația integrată a copiilor cu handicap, 1998
- Asociația RENINCO România - Ghid de predare învățare pentru copiii cu CES, 2000
- Ausubel P.D. „Învățarea în școală ” – EDP București 1986
- Beniuc M., Chircev A. „, Probleme fundamentale ale psihopedagogiei”
Ed.ASSP 1980
- Crețu E. „, Psihopedagogia școlară pentru învățământul primar ”- Editura Aramis
București, 1999
- Lambert Luc „, Enseignement special et handicap mentale ” Paris 1986
- Liiceanu Aurora, Popescu Andrei - Programul educațional « Decizia e a mea ! »,
București, 2000
- Păunescu C. Mușu I. „, Recuperarea medico-pedagogică a copilului
handicapat mintal ” Ed. Medicală București 1990
- Păunescu C. „, Deficiența mintală și procesul învățării ”- EDP București 1977
- Păunescu C. „, Deficiența mintală și organizarea personalității”- EDP București 1977
- Păunescu C. „, Coordonate metodologice pentru recuperarea minorului inadaptat ”-
EDP, București 1984

Grupul de lucru pentru elaborarea programei școlare:

Coordonator:

Consilier CNCEIP, Adina Valeria Marinache

AUTORI:

Prof. Floare Manolescu – Școala Specială nr.10, București

Prof. Mihaela Bazarciuc – Școala Specială nr.10, București

Prof. Marian Casapu – Școala Specială nr.6, București

Prof. Paula Stoican – Școala Specială nr.10, București

Învățător-educator Flori Sora – Școala Specială nr.10, București